

Jaz, midva in mi

Portugalska

MOJCA LOGAR

profesorica geografije in zgodovine

V Portugalsko sva se pripeljala s kolesom v kraj Barca d'Alva, ki je na meji med Španijo in Portugalsko. Bil je 13 km dolgpust, kjer sva ponovno srečala reko Duero, ki se na Portugalskem imenuje Duoro. Zopet so oglaševali, daje to turistična regija z lepimi vinskimi cestami. Imela sva lepe predstave, kako naj bi bilo ... Po rekli je plula luksuzna ladja, ki je potnike vozila od Porta do omenjenega kraja »na koncu sveta«. Še pred tridesetimi leti je tukaj vozila železnica in zdelo se mi

je povsem samoumevno, da so to staro železniško progo že zdavnaj spremenili v kolesarsko ali pešpot. Spust do reke je bil seveda prijeten, seznanitev z realnostjo pa je bila precej drugačna. Poreki je vozila le luksuzna ladja, ki popotnikov, kotsva bila midva, ni vzela na svoj krov, pot nekdanje železnice pa ni bila preurejena v kolesarsko pot. Navoljo je bila ena sama pot, 13 km vzpona podruzi strani hriba. Bilo je vroče in kamor si pogledal, same strmine. Ko je človek obupan, tedaj se prično dogajati lepe reči. Pojavil se je mož, ki naju je s poltovornim avtom peljal gor v ta strm hrib. Potem se je pokvarilo kolo. Potrkala sva pri neznancih in pomagali so. Kot prikazen z neba sva se pripeljala do vaške gostilne, kjer so imeli nekaj za pod zob. Zunaj so sedelista-

Portugalska ni kolesarjem prijazna dežela.

rejši moški, ki so naju gledali kot deveto čudo, od kod ta dva s kolesi in vsoto kramo. Polno je vinogradov portovca, oljk in mandljev. Reka je razdeljena v štiri sektorje, ki jih pregrajujejo jezovi hidroelektrarn. Žal vozijo po njej le luksuzne ladje in nobenega trajekta za »navadne

smrtnike«. Tako sva kolesarjenje po strmih bregovih in klancih zamenjala za vožnjo z vlakom, ki naju je pripeljal v Porto. Če sva srečala na poti po notranosti Iberskega polotoka pretežno stare ljudi, je bilo v Portu takoj občutiti mladost in svežino. Šele tam sem izvedela, da je ravno tedaj bilo v Lisboni svetovno srečanje mladih s papežem. Bilo je polno mladine s celega sveta, prepevali so, razobešali zastave svoje dežele, vsi so radi klepetali in se fotografirali. V primerjavi z opuščeni vasmimi in starimi ljudmi v notranosti dežele je bil to svež veter, ki te obdaja z optimizmom in navdušenjem. Porto sva si ogledovala kot običajna turista in imaš kaj videti. Mesto je pod Unescovo zaščito, najbolj prepoznavni so mostovi čez reko Duoro. Ljudje občudujejo železni most, ki ga je konstruiral Eiffel, plutovino, palače in cerkve, obdane z azuleji (posebno kositrno keramiko), portovec, čolne s stariimi sodi, restavracije in gostilne, spominke. Vse to je Porto. Ko sva prišla domov, je Janez poljubil svoje električno kolo. Portugalska ni kolesarjem prijazna dežela, nima razvite kolesarske infrastrukture, domačih kolesarjev je premalo, preveč je stuma in razgibana. Vseeno je zelo lepa.

Recept za vzgojo

JANEZ LOGAR

zakonski in družinski terapevt

Starejši bralci se boste spomnili na svojo vzgojo, morda ste že poslušali, kako so vzgajali vaše starše. Verjamem, da si niste mogli predstavljati, kako zelo se bo spremenil način vzgoje. Včasih je veljala trda vzgoja, tepež ni bil nič neobičajnega, otrok je bilo veliko in poznane so njihove zgodbe, kjer ni bilo veliko ljubezni. Danes se zdi, da je vsedrugeče. Pravimo, da imamo »pomehkuženo« vzgojo, strokovno rečemo permisivno. Končno je v družbi dozorelo spoznanje, da je tepež prepovedan, da so otroci naše bogastvo ... in da tudi pri vzgoji veljajo naravni zakoni.

Ob poplavi nasvetov za vzgojo so mladi starši upravičeno zbegani. Koga naj poslušajo, na koga naj se oprejo. Dejstvo je, da prihod dojenčka močno spremeni dinamiko v odnosih. In ob vseh novostih, neprepanih nočeh, stalnih zakaj, zakaj, pomanjkanju časa, nasvetih sorodnikov res ne vemo, kje je recept za vzgojo otrok. Pravijo, da je otroke težko vzgajati ali pa da je sosedove lažje vzgajati kot svoje. Vendar v naravi obstaja recept za lažjo (lahko) vzgojo otrok – naravni red. Pogledajmo na družino kot na sistem. Oče, mama, otroci. V vesolju (in drugje v naravi) velja zelo natančen red. Ni izjem. Kamen vržemo gor in pade dol, pri sto stopinjah Celzija iz vode nastane para, iz semena pšenice ne more vzkliti kornica, ampak samo pšenica ... Tudi v družini veljajo naravni red: oče in mama sta hierarhično višje in imata večjo moč ter ustvarjata družinsko vzdušje. Tako kot planeti krožijo okoli sonca, otroci krožijo okoli staršev. Planeti krožijo okoli sonca z absolutno natančnostjo. Otroci se ne morejo upreti, da ne bi krožili okoli staršev, oziroma drugače povedano, ne morejo, da ne bi odigrali družinskega vzdušja, ki ga ustvarjata oče in mama. Otroci nimajo izbire. Oni

samo odigravajo tisto, kar je doma. To bodo potrdili vzgojiteljice, učitelji, trenerji. Oče in mama nista samo spočela otroka, temveč vsak dan ustvarjata vzdušje v družini. To vzdušje je ključno za vzgojo otrok. Nekaj so verbalni in zavestni prij-

Ključ za vzgojo je odnos oče – mama.

mi za vzgojo (naredito, naredi ono, pojdi v šolo, ubogaj, uči se ...). Neprimerno večjo moč pa ima vzdušje, ki deluje avtomatsko in na podzavestnem nivoju. Ključ do dobrega vzdušja v družini sta oče in mama oziroma njun zakonski/partnerski odnos. Tam se vrši bistvo vzgoje. Tam se dela dejanski vpliv na otroke. Zato je dober zakonski/partnerski odnos pot do lahke (lažje) vzgoje. Otroci se bodo avtomatsko priklonili na njun odnos. Brez izjeme. Otroci samo odigravajo, kar je med njima. Onadva sta režiserja, otroci so igralci. Dokler ne odrastejo. Ob današnjem znanju nam otroci upravičeno podrobijo, očitajo: »Ejga, oče moj, zakaj se pa nista z mami uredila, zakaj ne rešujeta problemov na zrel način? Kje je tvoj pogum? Tvoj beg pred sabo je ujel mene.«

Zgodba o Janu (2)

MAJA BERTONCELI

raznolikost in vključevanje

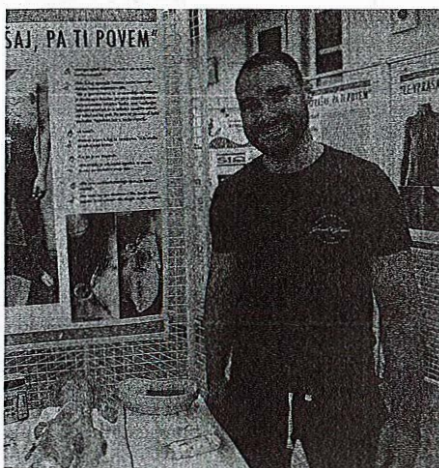

Jana Maletiča so kljub težavam, ki jih je prinašala bolezen sindroma kratkega črevesa, ves čas v največji možni meri vključevali v lokalno okolje. Niso ga želeli izolirati, prav tako sta starša naredila vse, da je iz bolnišnice čim prej prišel v domače okolje. Vpisali so ga na Podružnično osnovno šolo (POŠ) Topol. Nato je zaključil srednjo zdravstveno šolo, a se je preusmeril v povsem druge vode. Kot kuhar je že devet let zaposlen v Jezeršek gostinstvu. Je vesel, da je leposprejet, da se v delovnem okolju dobro počuti.

Janova pot in pot celotne družine je bila vse prej kot lahka. »Rojstvo drugačnega otroka prinaša staršem zelo veliko stisko in bolečino. V takšnih težkih trenutkih si morata biti starša v veliko oporo, čeprav je to zelo težko, ker se ob takim stanju zapiramo vase, namesto da bi se o tem čim več pogovarjali. Jan je bil nekaj let zelo pogosto v bolnišnici in ta leta so bila za celotno

družino zelo stresna, saj je bilo treba vsakokrat, ko je odšel od doma, življenje v družini popolnoma predrediti njegovemu zdravstvenemu stanju. Bilo je kar težko. Za vsako stvar se je bilo treba zelo boriti. Vsi so računali, da bo ostal v bolnišnici in se tam šolal. Bila sem proti temu. Želela sem, da biva s sorojenci,« je povedala Janova mami Danica Kopač Maletič.

Poudarila je, da starši otrok s posebnimi potrebami v celotnem procesu največ časa porabijo za birokratske oziroma zakonodajne težave. »Te se pojavljajo pri preskrbi z zdravstvenimi pripomočki, ob vstopu v vrtec, šolo in siceršnjem vključevanju v okolje. Zelo dobrodošlo so izmenjave izkušenj med starši, zato je nujno povezovanje v skupine oziroma društva, kjer se lahko srečujejo starši, otroci s posebnimi potrebami in zdravi sorojenci, ki na raznih delavnica pomagajo drug drugemu prebroditi

Jan Maletič na fotografski razstavi ob 20-letnici Invalidskega društva Kengurjček, ki je v Knjižnici Medvode na ogled še danes, 22. septembra / Foto: Maja Bertoncele

stresne trenutke ob nastalih težavah. « V ta namen je bil pred dvajsetimi leti ustanovljeno tudi Invalidsko društvo Kengurjček, v katerega je bila vpeta celotna Janova družina. »Hvaležen sem mami, očetu in sestram za vse, kar so mi dali,« se zaveda Jan in dodaja, da so vsa leta tako lepo skrbeli zanj in ga

vključevali v lokalno okolje.

Družina živi v Trnovcu v dolini Ločnice. Ko je prišel čas Janovega vpisa v osnovno šolo, sta bila starša odločena, da ga vpišeta na POŠ Topol, ki je nekaj kilometrov višje, na Katarini, kot je ljudsko ime za Topol. »V matično Osnovno šolo Preska sem šla s strahom na sestane, a

prepričana v odločitev, da mora v šolo na Katarino. Z razumevanjem so ga sprejeli in mu vsa leta šolanja nudili velikopodporni predali veliko znanja, kljub temu da je veliko manjkal,« je šoli še danes hvaležna Danica Kopač Maletič.

Na POŠ Topol, manjši podružnični šoli, je bil Jan sploh prvi otrok s posebnimi potrebami. »Novice, da se bo Jan vsolal k nam, smo bili veseli, hkrati pa se

Na POŠ Topol je bil Jan sploh prvi otrok s hudimi zdravstvenimi težavami.

je v naše kosti zarezal drobec strahu, saj je bil Jan prvi učenec s hudimi zdravstvenimi težavami, ki je prišel na našo šolo. Orati smo začeli ledino,« je v zapisu za publikacijo, ki je izšla ob 20-letnici Invalidskega društva Kengurjček, zapisala Polona Kožlakar, učiteljica razrednega pouka. Spomine na Janovo pot šolanja je obujala tudi Ksenja Kos, ki je bila njegova izvajalka za dodatno strokovno pomoč.

(Senadaljuje)